
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:7

Kristna i Mellanöstern

Sammanfattning

I betänkandet behandlas tre motioner rörande situationen i Mellanöstern och då särskilt rörande de kristna i området, men också för kristna i andra delar av världen. Utskottet anser att situationen är mycket allvarlig och att kyrkostyrelsen bör ges i uppdrag att avsätta extra resurser för det arbete Svenska kyrkan stöder i Mellanöstern. Utskottet föreslår också att kyrkomötet gör ett uttalande om situationen i Mellanöstern för att väcka engagemang och stöd för de drabbade. Utskottet föreslår avslag på motionerna i övrigt.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:35 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:35 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:65 punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:65 punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:65 punkt 3.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 1.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 2.
8. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:84 punkt 2 uppdra åt kyrkostyrelsen att på ett ansvarsfullt och substantiellt sätt öka omfattningen på stödet till arbetet för utsatta människor i Mellanöstern.
9. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 3.
10. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84 punkt 4.
11. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:84 punkt 1 göra detta uttalande:

En humanitär katastrof utspelar sig i Mellanöstern. Miljoner människor befinner sig på flykt från inbördeskriget i Syrien och från den Islamiska statens (IS) brutala framfart i Irak och Syrien. Vi ser en skoningslös förföljelse av religiösa minoriteter och de urgamla kristna församlingarna i Irak står inför utplåning. Skolor, sjukhus och bostäder har blivit till ruiner på många håll. Våldet och förstörelsen har dramatiskt försämrat utsikterna för en varaktig fredlig utveckling i hela regionen.

Läget är så alarmerande att det krävs extraordinära insatser från FN och dess medlemsstater för att skydda människors liv, välbefinnande och religionsfrihet i Mellanöstern. De mänskliga fri- och rättigheter som världssamfundet har enats kring måste försvaras.

Denna katastrof leder också till att några av de drabbade kommer till Sverige. Som enskilda, som kyrka och som samhälle har vi ett uppdrag att efter bästa

förmåga välkomna dem som tvingats fly och att i förbön och omsorg ge dem hopp om att det är möjligt att åter leva tryggt och åtnjuta de mänskliga rättigheter var och en har.

Motionernas förslag

Motion 2014:35 av Anders Roos m.fl., Kristna i Mellanöstern

1. Kyrkomötet beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att omdisponera de medel som avsatts för bostadsbyggande på Olivberget i Jerusalem så att de istället kan vara till stöd för förföljda kristna i Mellanöstern.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet till hjälp åt förföljda kristna i världen, främst i Mellanöstern.

Motion 2014:65 av Julia Kronlid och Aron Emilsson, Stöd till förföljda och utsatta kristna

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att Svenska kyrkan i sitt internationella arbete ska prioritera och intensifiera sina ansträngningar i syfte att stödja förföljda och utsatta kristna.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan mer regelbundet ska ta med förföljda kristna i förbönen.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans hemsida utöka informationen om förföljda kristnas utsatta situation i världen, och ge förslag på förbönsämnen.

Motion 2014:84 av Jerker Schmidt m.fl., Ökat stöd till Mellanösterns kristna

1. Kyrkomötet beslutar att göra ett uttalande om situationen för Mellanösterns kristna samt uppmana till förbön i Svenska kyrkans församlingar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med andra kyrkor och organisationer intensifiera Svenska kyrkans humanitära arbete i Mellanöstern särskilt i Irak.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera de ekumeniska kontakterna med Mellanösterns kristna, särskilt i Irak.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en utbildningsinsats i Svenska kyrkan om Mellanösterns kristna och deras situation och hur vi som kyrka kan bli bättre rustade att möta dem som flytt och som idag lever i Sverige.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete till stöd för förföljda kristna kommer i stor utsträckning till uttryck som en del av det arbete som utförs i globala, regionala och nationella ekumeniska organ och program. Svenska kyrkan stöder och deltar i sådan verksamhet i Mellanöstern, Afrika och Asien, detta i relation till globala organ. Arbetet inriktas både på att värna mänskliga rättigheter/rätten till religionsfrihet och på förtroendeskapande insatser för att främja goda relationer mellan kristna och muslimer. Något som många av kyrkans partner understryker som viktigt. Svenska kyrkan stödjer också humanitärt arbete för att underlätta situationen för flyktingar bland annat från Syrien och Irak, där de humanitära principerna gäller vilket innebär att religion, etnicitet, kön, politisk tillhörighet inte ska påverka utan enbart behov.

Det innebär att kristna flyktingar är en av flera utsatta minoritetsgrupper som får del av de humanitära insatserna. Genom forskning, nya samarbeten och ökade kontakter med partner i Mellanöstern stärks Svenska kyrkans förmåga att utveckla framgångsrika strategier för att fortsatt värna kristna minoriteters rättigheter. I kyrkostyrelsens skrivelse 2014:2 redovisas det arbete som bedrivs på området sedan tidigare och som ett resultat av 2013 års kyrkomöte uppdrag till kyrkostyrelsen att intensifiera det pågående arbetet för förföljda kristna.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet behandlade situationen för de kristna i Mellanöstern varje år under föregående mandatperiod. Övervägandena finns i Ekumenikutsnittets betänkanden Eu 2010:1, Eu 2011:4, Eu 2012:3 och Eu 2013:1. De frågor som aktualiseras i detta betänkande berörs särskilt i betänkande Eu 2012:3 där utskottet bland annat understryker vikten av att frågor om förföljelse av kristna, av minoriteters situation samt frågor om religionsfrihet fortsätter att lyftas fram inom Svenska kyrkan samt att engagemang kring dessa frågor uppmuntras.

I förra årets betänkande säger utskottet bland annat:

Utskottet understryker att det engagemang som Svenska kyrkan visar och det arbete hon utför kan ökas men det bör främst ske i och genom de ekumeniska och interreligiösa organisationer som Svenska kyrkan är medlem av och aktiv i. Svenska kyrkan är en viktig del av det arbete som bedrivs exempelvis genom Kyrkornas världsråd och Sveriges Kristna Råd men även i Sveriges interreligiösa råd. (Eu 2013:1)

Situationen i Mellanöstern har under de senaste månaderna varit ämnet för ett flertal debattartiklar, manifestationer, förbönsgudstjänster och uttalanden av bland annat företrädare för Svenska kyrkan, SKR och Sveriges interreligiösa råd. ACT-appeller om stöd till arbete med flyktingar från Syrien och Irak har fått ekonomiskt bidrag av Svenska kyrkan uppgående till knappt 10 miljoner kronor. Det förekommer i dag flera uppmaningar till förbön för de drabbade i Mellanöstern på Svenska kyrkans hemsida. Det är förböner formulerade av medarbetare inom Svenska kyrkans internationella arbete på kyrkokansliet, av medarbetare i internationella nätverk som ACT (Action by Churches Together) och av medarbetare i andra delar av kyrkan. Böner för Mellanöstern är en särskild rubrik under Aktuellt på hemsidan för Svenska kyrkans internationella arbete. Även Sveriges Kristna Råd uppmanar till förbön för situationen i Mellanöstern på sin hemsida. Det finns inget formaliserat sätt för kyrkostyrelsen att besluta om förbönssämnen och formuleringar av förböner i Svenska kyrkans gudstjänster.

Beslut rörande Housingprojektet

Kyrkomötet beslutade år 2007 att uppdra åt kyrkostyrelsen att skyndsamt slutföra beredningen av Svenska kyrkans deltagande i LVF:s (Lutherska Världsförbundets) Mount of Olives Housing Project och därefter besluta om former för ett substantiellt och ansvarsfullt engagemang från Svenska kyrkans sida. I underlaget för beslutet framkom att ett belopp om ca 30 miljoner kronor ansågs vara en rimlig nivå (Eu 2007:1). Kyrkostyrelsen informerade kyrkomötet i KsSkr 2008:3 att man beslutat bevilja ett anslag på 30 miljoner kronor för husbyggnadsprojektet. I kyrkostyrelsens protokoll från den 27–28 februari 2008 framgår att anslaget ska ges under förutsättning att det upprättats ett avtal mellan Svenska kyrkan och LVF om

detta stöd. Eftersom förutsättningar för att starta byggnadsprojektet ännu inte föreligger har något avtal inte kunnat upprättas och inga pengar heller utbetalats. Pengarna för detta anslag är inte disponerade som en skuld eller särskild fondering i kyrkostyrelsens ekonomiska redovisning utan kommer som besluten är fattade att uppkomma som en kostnad först när tilläggsavtalet med LVF kunnat tecknas. I budgeten för Svenska kyrkans nationella nivå är anslaget fördelat jämnt över planeringsperioden (10 mkr årligen). I dagsläget betraktar parterna (Svenska kyrkan och Lutherska världsförbundet) i praktiken kyrkostyrelsens beslut som en garanti för stöd till projektet när projektet startar.

Utskottets överväganden

Olivbergsprojektet – viktigt att stå fast vid löftet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå förslaget i motion 2014:35, punkt 1, att omdisponera medlen för Olivbergsprojektet.

Svenska kyrkans utlovade stöd till byggande av bostäder på Oliverget är ett långsiktigt åtagande som kyrkan inte bör backa från så länge det finns en realistisk bedömning att projektet kommer att kunna genomföras. Att det kan erbjudas bostäder i detta område är också ett viktigt och hoppningivande stöd för den kristna minoriteten i Jerusalem och Palestina. Ekumenikutskottet anser att behovet av insatser i Mellanöstern är stort men vi anser inte att de olika behoven ska ställas mot varandra och föreslår därför avslag på motionen.

Anslå medel utöver föreslagen ram för arbetet i Mellanöstern

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:35, punkt 2, 2014:65, punkt 1 och 2014:84, punkterna 2 och 3.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:84 punkt 2 att uppdraga åt kyrkostyrelsen att på ett ansvarsfullt och substantiellt sätt öka omfattningen på arbetet till stöd för utsatta människor i Mellanöstern.

Situationen i Mellanöstern har länge varit präglad av våld på ett sätt som särskilt drabbat svaga grupper och minoritetsgrupper. På den sista tiden har situationen accelererat till ohygglig terror och exempellös mänsklig katastrof.

Ekumenikutskottet har tagit del av information om det arbete som görs av Svenska kyrkan och uppskattar de insatser som nu görs både inom ramen för samarbetet i bland annat KV, ACT, LVF och inom Svenska kyrkans egen internationella programverksamhet. Dessa insatser är långsiktiga och medför också i sig ökande ekumeniska kontakter med de kristna i området. På kort sikt måste arbetet inriktas på att lindra den akuta nöden för alla drabbade och under en lång tid kan man förutse att kyrkor och kristna i området behöver stöd i olika former för att bygga upp sina liv, sina församlingar och sina kyrkor igen när väl förutsättningarna för en uppbyggnad eller återuppbyggnad finns.

Uppdraget att intensifiera arbetet för kristna i Mellanöstern har getts kyrkostyrelsen tidigare och i år återredovisar kyrkostyrelsen det omfattande arbete som görs för att lindra situationen för utsatta kristna och bygga förtroende mellan grupper i Mellanöstern och i andra delar av världen. Det är oklart vilken effekt det skulle ha att ge kyrkostyrelsen samma uppdrag igen. Ekumenikutskottet menar dock att situationen i Mellanöstern nu blivit så allvarlig att det är nödvändigt att vidta extra-

ordinära åtgärder. I dagens situation menar utskottet att den ekonomiskt starka Svenska kyrkan måste anslå substantiella ekonomiska medel, utöver vad som redan samlas in genom gåvor eller finansieras genom bidrag från statliga och internationella organ, för att bidra till verkningsfulla åtgärder såväl kortsiktigt som långsiktigt. Sådana medel måste skjutas till med hänsyn till vad det finns kapacitet och möjlighet att använda i området i varje given tidpunkt. Detta anser utskottet ska ges som ett uttalat uppdrag för kyrkostyrelsen som kommer att rådgöra med internationella rådet kring storlek på stödet och när stödet blir som mest verksamt.

Kyrkostyrelsen kommer i kommande redovisning till kyrkomötet kunna redovisa hur detta genomförts.

Vi föreslår ingen nationell utbildningsinsats

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:84, punkt 4, om särskild utbildningsinsats.

Situationen i Mellanöstern är nu så allvarlig och omskriven att den måste anses vara väl känd av de flesta. Detta innebär förstås inte att man därmed också känner till särskilt mycket om de kristna som drabbas och som i viss utsträckning också kommer till Sverige. Utskottet förutsätter att innehållet i det pågående projektet *Dela tro – dela liv* på sina håll kommer att påverkas av denna utveckling. Ekumenikutskottet menar att en fortsatt hög aktivitet från Svenska kyrkans nationella nivå när det gäller att tillgängliggöra information och informera om pågående insatser i regionen och i Sverige bidrar till att förståelsen och insikten ökar. Det bidrar också till att nya relationer skapas och fördjupas också här i Sverige mellan människor från olika kyrkor och traditioner och utskottet har förhoppningen att många av kyrkans medlemmar kommer att välkomna dem som på grund av situationen i Mellanöstern kommit till Sverige och också i förbön och omsorg visa delaktighet med dem som bor i Sverige och har drabbade släktingar och vänner i området.

Ekumenikutskottet ser dock inte tillräckligt starka skäl för att utöver detta föreslå en särskild nationell utbildningsinsats.

Inget uppdrag om förbönsämnen eller information men förslag till ett uttalande

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2014:65, punkt 2 och 3, och 2014:84, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:84, punkt 1, göra ett uttalande om situationen i Mellanöstern.

Ekumenikutskottet konstaterar att det regelbundet föreslås förböner för situationen i Mellanöstern och för de drabbade där både på Svenska kyrkans hemsida och på Sveriges Kristna Råds hemsida. I stiftens förekommer säkerligen också uppmaningar till förböner regelbundet. Den del av informationen på Svenska kyrkans hemsida som handlar om situationen i Mellanöstern förnyas och fylls på kontinuerligt.

Ekumenikutskottet förutsätter att detta kommer att fortgå så länge situationen i området är så allvarlig som den är.

Det faktum att det regelbundet efterfrågas mer aktivitet från Svenska kyrkans sida pekar dock på att det arbete som görs inte är känt och att de som vill engagera sig har svårt att hitta vägar att stödja kyrkans arbete. Ekumenikutskottet menar att ett uttalande från kyrkomötet till stöd för de drabbade i och från Mellanöstern kan bidra

till att frågan uppmärksammas och till att engagemanget för de drabbade ökar. Ekumenikutskottet föreslår därför att kyrkomötet gör ett sådant uttalande.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Ståhlhem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag stödjer utskottets förslag till beslut i punkt åtta samt att utskottet vill att kyrkomötet gör ett uttalande om situationen i Mellanöstern, som delvis tillmötesgår vår önskan i yrkande ett i motion 2014:65. Jag anser dock att vår motion om utsatta kristna berör situationen i ett bredare geografiskt och mer långsiktigt perspektiv än det som framkommer i detta förslag. Jag vill därför ändå uttrycka att jag avser att stödja motion 2014:65.

Julia Kronlid